

København den 20. februar 2025

Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om Socialtilsyn, lov om social service, barnets lov og lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge

LOS takker for muligheden for at afgive høringssvar på forslag til lov om ændring af lov om Socialtilsyn. LOS vil indledningsvist bemærke, at vi finder forslaget dybt problematisk, og der vil nedenfor afgives konkrete bemærkninger til enkelte elementer i forslaget.

Overordnet set er LOS dog uenig i den grundlæggende antagelse om, at de foreslåede nedskæringer vil medføre, at man i højere grad vil finde og have fokus på de sociale tilbud, herunder plejefamilier, hvor der er problemer. Det er LOS' vurdering, at den foreslåede model i stedet vil medføre faldende kvalitet og flere tilbud, der over længere tid får lov til at udvikle sig i negativ retning. Det vil betyde, at der fremadrettet vil kunne ske alvorlige svigt inden, Socialtilsynet opdager det.

LOS finder det ydermere problematisk, at man i den proces, der har været frem mod lovforslaget, ikke har involveret organisationer og Socialtilsyn i udformningen af en revideret tilsynsmodel. Det er LOS' vurdering, at man ved at have gjort dette, ville have kunnet finde en model, der både havde medført effektivisering, og som samtidig havde sikret såvel kvalitet som faglighed og hyppige tilsyn.

Det fremlagte lovforslag bygger på en aftale mellem regeringen og KL, der alene forholder sig til de økonomiske konsekvenser ved at føre tilsyn uden skelen til de kvalitetsmæssige forbedringer, tilsynet siden 2014 har medført. Ligeledes bygger ønsket om at reducere tilsynstrykket med 30 % på en fejlagtig konklusion om, at 98 % af tilsynsbesøgene ikke fører til reaktioner. I denne konklusion tager man ikke højde for, at tilsynet netop går i dialog med tilbuddene og dermed ofte sikrer, at der rettes op på eventuelle udfordringer og mangler inden, de bliver af en karakter der berettiger en reaktion. Der tages således ikke højde for tilsynenes forebyggende indsats.

Bemærkninger til de konkrete forslag

Bemærkninger til § 6

Det foreslås, at **§ 6, stk. 2, nr. 1 og 2 ophæves**, således at temaerne 'Uddannelse og beskæftigelse' samt 'Selvstændighed og relationer' udgår. LOS finder det problematisk, at man fjerner disse temaer, da det for særligt børn og unge er afgørende, at man arbejder hen imod at sikre deres fulde potentiale både i forhold til uddannelse, selvstændighed og relationer. Det er samtidig uden sammenhæng til, at man i regi af initiativ 10 i rammeaftalen på handicapområdet pt. er i færd med at udarbejde en handlingsplan om uddannelse og beskæftigelse.

Dog finder LOS det hensigtsmæssigt, at det foreslås, at 'og indikatorer' udgår, jf. **§ 6, stk. 4**. Det giver mening, at der justeres i, hvor meget man skal forholde sig til under hvert tema i kvalitetsmodellen, men LOS anbefaler på det kraftigste, at man fastholder de 7 nuværende temaer.

Bemærkninger til § 7

I **§ 7, stk. 2, 2.** ændres "at fastholde og udvikle kvaliteten" til: "at tilbuddet fortsat har den nødvendige kvalitet". LOS finder det dybt problematisk, at man på denne måde vil sænke kvaliteten på sociale tilbud, hvilket vil påvirke indsatsen over for børn, unge og voksne, der bor på sociale tilbud, i negativ retning. Med forslaget viser man tydeligt den lave ambition for kvaliteten på sociale tilbud, der synes at være grundlaget for forslaget. LOS anbefaler derfor, at man fjerner ændringen i § 7 og i stedet fastholder, at tilsynet skal bidrage til at fastholde og udvikle kvaliteten på sociale tilbud.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at man endvidere vil ændre skalaen 1-5 til en binær score. LOS finder dette yderst problematisk, da man på denne måde hverken vil kunne se forskelle i kvalitet mellem tilbud, ligesom det vil medføre, at tilbud ikke vil kunne arbejde for at øge kvaliteten. Dette vil igen bidrage til et fald i kvaliteten på sociale tilbud.

Tilsynet har siden 2014 haft en væsentlig funktion i forhold til at sikre samt øge kvaliteten på sociale tilbud. En undersøgelse fra Social- og Boligstyrelsen i 2023 viser, at kvaliteten for 61 % af tilbuddene har været stigende i perioden 2017-2022. LOS finder det problematisk, at man fremadrettet ikke vil kunne arbejde kvalitetsdrivende, og finder endvidere, at man med dette forslag afslører, at man ønsker at mindske kvaliteten på sociale tilbud af økonomiske hensyn.

§ 7, stk. 3, nr. 1 foreslås affattet, således at der fremadrettet alene aflægges uanmeldte tilsynsbesøg. Dette begrundes med, at tilsynstrykket et størst ved anmeldte tilsynsbesøg, da tilbuddene inden disse skal fremsende en større mængde materiale til Socialtilsynet. LOS anbefaler, at man fastholder de anmeldte tilsynsbesøg, men vender den administrative byrde om, således at man på tilsynsbesøget aftaler, hvilket materiale tilbuddet skal eftersende. Dette vil bidrage til at mindske en unødigt administrativ byrde samtidig med, at man vil fastholde anmeldte – og gerne årlige – tilsynsbesøg.

§ 7, stk. 4, stk. 5 foreslås affattet således, at det fremgår, at tilsynsbesøgene skal tilrettelægges ud fra en risikobaseret tilgang, hvor vurderingen af behov for tilsynsbesøgene i det konkrete tilbud foretages på baggrund af risikoen for, at der ikke er eller vil være den nødvendige kvalitet til tilbuddet. LOS finder det yderst problematisk, at man foreslår at planlægge tilsynsbesøg ud fra en risikomodel, der ikke er udarbejdet og dermed ikke testet. Det betyder, at man vil indføre en model, der skal danne hele grundlaget for fremadrettede tilsynsbesøg uden indsigt i, hvorvidt modellen virker og reelt kan finde de tilbud, hvor der er eller er ved at være udfordringer med kvaliteten. Det er endvidere vigtigt at bemærke, at de data, en sådan model vil skulle bygges på, fx sygefravær, personaleomsætning og magtanvendelser, ikke tilgår tilsynet i realtid, hvorfor der vil være en forsinkelse på tilsynets reaktion. Det er forskningsmæssigt vist, at fx forråelse kan udvikles hurtigt. Men en risikomodel, der ikke er koblet sammen med faste tilsynsbesøg, risikerer man dermed, at der kan gå år før et tilbud pba. modellen udtrækkes til tilsyn. LOS finder, at dette er at gamble med

både beboere, medarbejdere og tilbud og anbefaler på det kraftigste, at man ikke indfører en sådan model før, den er testet.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at eksempelvis magtanvendelser kan være en indikator, der indgår i en risikomodel. LOS kan have en bekymring for, at man ikke indberetter magtanvendelser fremadrettet, hvis det bliver en indikator til udvælgelse ved risikobaseret tilsyn, hvilket en model bør tage højde for i udvælgelsen af de data, modellen skal bygge på. Endvidere opstår de fem tilsyn i dag fx magtanvendelser meget forskelligt. Det vil derfor være afgørende, at der stilles krav til, at de data, der lægges til grund for en model, opgøres ensartet på landsplan, herunder at de opgøres på baggrund af objektive indberettede data.

LOS anbefaler derfor ligeledes, at man fastholder årlige tilsynsbesøg og dermed ikke som foreslået indfører en ny **§ 7, stk. 5** om, at tilsynsbesøg som minimum skal aflægges hvert 3. år. Dette, jf. ovenstående, da forråelse kan udvikles meget hurtigt, ligesom 3 år er meget lang tid i et barns liv. Det er LOS' vurdering, at fjernelse af kravet om årlige tilsynsbesøg vil kunne medføre, at børn, unge og voksne kan risikere at leve i flere år på tilbud, der ikke har den rette kvalitet.

Bemærkninger til § 11

Det bemærkes, at man vil sammenlægge whistleblowordningen i Socialtilsynet, således at tilsynet fremover skal have en samlet ordning for whistleblow. LOS finder det hensigtsmæssigt, at man etablerer en fælles whistleblowordning, således at der på dette punkt bliver en ensartethed i Socialtilsynenes arbejde.

Det bemærkes endvidere, at det foreslås, at der indsættes en ny **§ 11, stk. 2**, således at Socialtilsynet skal have behandlet henvendelser til whistleblows senest 5 arbejdsdage efter, at henvendelsen er modtaget. LOS finder det hensigtsmæssigt, at man skal behandle whistleblows hurtigt, særligt da man vil tillægge whistleblows afgørende betydning ift. at opspore tilbud, hvor der er problemer med kvaliteten. LOS har dog to store bekymringer. For det første finder LOS det problematisk, at man med den store betydning af whistleblows koblet sammen med et risikobaseret tilsyn lægger ansvaret for at opspore tilbud med dårlig kvalitet på de børn, unge og voksne, der bor der, deres pårørende samt medarbejderne. For det andet er LOS bekymret for, at kravet om behandling af whistleblows inden for fem dage vil have som konsekvens, at tilsynene må fokusere ressourcerne i Socialtilsynet på brandslukning frem for forebyggelse.

Det personrettede tilsyn er allerede i dag et afgørende element i at sikre, at børn og unge kommer til orde i forhold til deres trivsels på anbringelsesstedet. Men der er i dag flere undersøgelser, der viser, at det personrettede tilsyn ikke fungerer grundet mangel på rådgivere i børne- og familieafdelingerne, ligesom undersøgelser ved fx både LOS og Socialrådgiverne har vist, at der er omfattende personalegennemstrømning blandt rådgiverne. Dette understøttes af erfaringer fra LOS' rådgivning, hvor mange børne- og ungehjem søger hjælp, fordi der fx kort tid før en 18 års fødselsdag ikke er taget stilling til, hvor den unge skal flytte hen, fordi den unge ikke har en rådgiver eller har haft 4 forskellige rådgivere på et år. At man tillægger det personrettede tilsyn

afgørende vægt i en situation, hvor kommunerne allerede i dag har ressourcemæssige udfordringer i forhold til at leve op til kravene, er derfor problematisk, og LOS anbefaler derfor også på baggrund af dette, at man fastholder de årlige tilsynsbesøg.

LOS finder det endvidere problematisk, at man fastholder at have fem forskellige Socialtilsyn, da dette medfører en uensartethed i tilsynet rundt om i landet. Dette særligt da man pr. 1. januar 2024 ligeledes har nedlagt den Auditenhed, der skulle sikre koordination imellem tilsynene. LOS finder det derfor ikke tilstrækkeligt, at man i § 21a præciserer kravet til de fem Socialtilsyn om at samarbejde. LOS har i en undersøgelse baseret på aktindsigt i alle tilsynsrapporter for 2023 vist, at der er store forskelle i tilsynenes ageren, og særligt ét tilsyn skiller sig ud. Herudover er det problematisk, at man fx ikke kan trække landsdækkende data om magtanvendelser, da Socialtilsynene opgør disse data forskelligt. LOS finder det endvidere problematisk, at man ikke har undersøgt, hvilken administrativ besparelse, der vil kunne hentes, hvis de fem tilsyn lægges sammen til ét. LOS anbefaler derfor, at man undersøger dette med sigte på at sammenlægge de fem Socialtilsyn til ét samlet tilsyn.

Det er LOS' håb, at alle høringssvar samt debatindlæg mv., der har berørt forslaget fra alle aktører på området, læses grundigt, og at man tager de mange indvendinger mod forslaget alvorligt.

LOS anbefaler på baggrund af ovenstående, at man trækker udkastet til lovforslag tilbage og i stedet nedsætter en arbejdsgruppe bestående af fagpersoner og tilsyn, der skal komme med forslag til en fagligt forsvarlig revideret tilsynsmodel. Subsidiært foreslår LOS, at man nedsætter en arbejdsgruppe bestående af fagpersoner og tilsyn, der i fællesskab skal udarbejde den risikomodel, man med lovforslagets vedtagelse skal føre tilsyn efter. Ligeledes anbefaler LOS, at man indfører en evaluering af modellen efter 4 år.

LOS står til rådighed for uddybning ved politisk chef Trine Schaldemose, der kan kontaktes på tlf. 33118 4215 eller tsc@los.dk

Med venlig hilsen

Mads Roke Eriksen
Direktør